

A magyar zenei szakirodalom bibliográfiája — 1980

Az 1980-as év magyar zenei szakirodalmi bibliográfiájával a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete igen fontos és széles körben használható kiadvány próbaszámát bocsátotta útjára. A kezdeményezést örömmel üdvözljük, kívánatos, hogy a kiadványból mielőbb évente rendszeresen megjelenő kurrens bibliográfia legyen. A felvett sokrétű és nagyszámú adat is bizonyítja, hogy ma már szinte áttekinthetetlen gazdagságban jelennek meg a szűkebb vagy tágabb értelemben témakörünkbe sorolható cikkek a legkülönbözőbb sajtóorgánumokban. Egy ilyen összegezés — teljességre törekedve, de azon belül ésszerű és szakszerű tematikus renddel — messzemenően megkönnyíti a mai és a jövőbeni zenetörténészek, könyvtárosok, a kultúra kutatói, vagy akár az érdeklődő olvasó, szakdolgozató író diák dolgát.

A kötetbe felvett, sorszámossal ellátott 2361 adat mindegyike elegendő információt ad a használónak ahhoz, hogy megtalálja az érdeklődési körének, kutatási témájának megfelelő könyvet, cikket, és arról legalább fő vonásai-ban tájékozódjék. Az összefoglaló címmel ellátott írások (például hangversenykritikák) témáiról rövid utalás tájékoztat. A fejezetek — témakörök meghatározása logikus, az egyes cikkek besorolása is helyénvalónak látszik, bár olykor kínálkoznék másféle megoldás is, például bizonyos zeneelméleti írások az egyes zeneszerzők fejezetében éppúgy helyükön vannak, mint ahogy a zeneelméleti részben lehetnének (lásd Bárdos Lajos stíluselemző írásait), vagy egy-egy Kodály-témájú cikk a szerző nevéhez éppúgy kapcsolódhat, mint a zenepedagógiai témakörhöz. Ideális esetben utalásokkal megoldható volna ez a dilemma, de tudjuk,

hogy ez terjedelemben és a szerkesztés munkájában nagyon megterhelné a kiadványt.

A kötet egyik mutatója a források impozáns jegyzékét adja. Mégis úgy érezzük, még jobban meg kellene közelíteni a teljességet. Elsősorban a vidéki zenei élet eseményeit (legalábbis országos jelentőségű alkalmait) felsorakoztató adatok hiányosak, mert a megyei lapok kimaradtak a gyűjtőkörből. Ezt pusztán a technikai-szerkesztési nehézségekkel magyarázni nem lehet, inkább Pécs, Szeged, Debrecen, Szombathely és sok más városunk zenei eseményeinek vagy az ottani sajtó munkatársainak lebecsülését sejteti e hiány. Reméljük azonban, hogy mégsem erről van szó! Továbbá kimaradt olyan népszerű képes hetilap is, mint a *Nők Lapja*, amely pedig rendszeresen közöl zenei tárgyú írásokat, vagy a külföldi magyar nyelvű sajtóból a Romániában megjelenő *A Hét*, holott gyakran találunk benne forrás értékű anyagot vagy figyelemreméltó értékeléseket. Érdeemes volna a zenei szervezetek, felsőoktatási intézmények bizonyos kiadványait is figyelemmel kísérni, még ha azok nem kerülnek is nyilvános könyvtárusi forgalomba (hogy csak két példát említsek: a *Bulletin of the International Kodály Society* és a *Magyar Kodály Társaság hírei* című periodikák). Hiányoljuk a pedagógiai irodalomból a *Tanító* és az *Óvodai Nevelés* kínálta adatokat is.

Helyeselhető, hogy a határainkon kívüli magyar nyelvű sajtó adatait is bevették a szerkesztők e bibliográfiába, néhány esetben azonban szükséges volna egy-egy megjegyzés: például ha Magyarországon egy zenei bibliográfiában a *Vox Humana* címet, nevet olvassa valaki, akkor természetes, hogy a híres váci kórusra gondol. A 63. oldalon levő számozatlan utalás azonban csak közvetve, a 2278. tételnél tisztázza a félreértést. S még néhány hasonló esetben

kivánnánk az utalásnál is a pontosabb tájékoztatást. A forrásjegyzékbe is becsúsztott néhány hiba. Csillaggal jelölték meg az átnézett, de témánkba vágó írást nem tartalmazó lapokat. Ide sorolták a *Nagyvilágot*, bár a 252. tétel onnan való; a *Népművelést* (ami önmagában is furcsa, sőt elkészerítő lenne, ha igaz volna!), holott a 2083—2091. számú leírások e folyóiratból valók.

A cikkírók rövidített szignóit feloldja a bibliográfia. Néhány esetben azonban tévesen: 524. és 689. KGy nem Kerényi Györgyre, hanem a cikket közlő lap, az *Ifjú Zenebarát* szerkesztőjére, Karczag (!) Györgyre utal. (A régi *Éneklő Ifjúság* című lapban Kerényi a KGygy jelzést használta!)

A cikkek kis részét kétszer is említik, de csak

az egyik helyen van teljes adatközlés, illetve sorszámozás. Ide is becsúsztott néhány hiba: felesleges a számozás a 160. és az 1078. tételnél.

Mindezek az észrevételek csak a kiadvány apró szeplőire utalnak. Alapvető érdemét, a megbízható, széles körű tájékoztatást, az áttekinthetőséget nem kérdőjelezzük meg. Az *Albert Gábor* főszerkesztő és *Zimáné Lengyel Vera* szerkesztő vezette csoport — *Pesti Ernő, Pogány György* és *Szepesi Zsuzsanna* — hiánypótló munkát tett le a könyvtárosok és zenei szakemberek asztalára. Várjuk a folytatást! (1982. FSZEK—MTA Zenetudományi Intézet, 240 l. 67 Ft)

Ittzész Mihály

Külföldi időszaki kiadványok (KIK) a magyar könyvtárakban a 17. századtól 1970-ig

Csaknem három évszázad külföldi periodika-termésének 213 (egyetemi tanszékekkel, intézetekkel együtt 291) magyarországi könyvtárban fellelhető példányait, illetve az országban egyetlen példányban található periodikumok esetében további 97 könyvtár anyagát veszi számba az a nyolc kötetre tervezett retrospektív lelőhelyjegyzék, amely e könyvtárak közös vállalkozásaként az Országos Széchényi Könyvtár *külföldi folyóiratok központi katalógusa* nevű osztályának műhelyében készül *Szilvássy Zoltán*né irányításával, és amelynek az elmúlt évben két kötetét is közzétették. Hosszú távra szóló közös vállalkozás ez — nemcsak a lelőhelyjegyzék létrejöttében, hanem felhasználásában is —, amelyben a résztvevők mindegyike szavatolja állományadatainak hitelességét, vállalja a nyilvántartott állomány megőrzését és lehetővé teszi a hozzáférést.

Az egyébként betűrendes lelőhelyjegyzék használatát és kiállítását alapvetően meghatározza az úgynevezett „tömbösített” tételszerkesztés, amelyet a hasonló külföldi retrospektív lelőhelyjegyzékek is előszeretettel alkalmaznak, általában a következő megfontolások alapján: több évszázad anyagát felölelő nyilvántartások esetében egyrészt nem érdektelen

az adott periodikum történetének nyomon követése, másrészt erősebb a különböző címeken futó állományok szórvány jellege, továbbá együtt-tartásukra, a címenként ismétlődő állományközlések számának csökkentésére ez a legalkalmasabb szerkesztési mód.

A KIK vertikálisan és horizontálisan egyaránt tömbösít. Főlapjuk címe alatt tartja nyilván a melléklapokat, közös címük (másképp csoportcímük) alatt az ugyanabba a csoportba tartozó ágazatokat, szekciókat, szériákat, és indulási címük, illetve indulási közös címük alatt azokat a folyamatosan számozott periodikumokat, melyek címüket akár egy, akár több ízben megváltoztatták. Természetesen a tömbösített tételben előforduló valamennyi címről utaló készül. Ha az utaló a tömbösített tételek belüli ágazat, szekció, széria vagy melléklap címéhez vezet, ezt az indulási címet követő „Ser.” vagy „Suppl.” kitétel jelöli.

E tételszerkesztési mód természetes velejárója, hogy az elsőként közzétett 5. kötethez, mely az L, M és N betűvel kezdődő periodikumcímek hazai állományadatait kívánja regisztrálni, nélkülözhetetlen a kiegészítő kötet használata, hiszen a keresett címeken meglévő tényleges anyagról az esetek mintegy 50 százalékaiban a nem L, M, N betűvel kezdődő indu-